

Jézus halála mint áldozat

Hogyan lehet helyesen érteni a különféle bibliai képeket és kifejezéseket, amelyekkel a szerzők a Jézus általi megváltásunkat írták le? Mit jelent az, hogy Jézus váltságul adta értünk önmagát? Milyen jelentősége van Jézus vérének? Mi a mondanivalója mindezeknek a képeknek keresztény életünkre és Istennel való kapcsolatunkra nézve?

Tartalom

- 1 Jézus halála mint váltságdíj
- 2 Jézus, a páskabarány
- 3 Jézus mint áldozat, pap, az „irgalom helye”
 - 3.1 Jézus mint áldozat
 - 3.2 Jézus mint pap
 - 3.3 Jézus mint az „irgalom helye”
 - 3.4 Jézus vére
 - 3.5 Emberáldozat?
 - 3.6 Milyen értelemben volt szükséges Jézus halála?
- 4 Jézus, a győztes

1 Jézus halála mint váltságdíj

Amikor Jézus úton volt Jeruzsálem felé, két tanítványa azzal a kéréssel fordult hozzá, hogy Isten eljövendő országában előkelő helyet foglalhassanak el. Válaszul Jézus a küldetése céljára mutatott rá:

Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért. *(Márk 10:45)*

Feltehetőleg nem sokkal e szavak elhangzása után, a halála előtti estén Jézus tanítványai körében megünnepelte utolsó páskáját. Ekkor alapította az úrvacsorát, és meghagyta tanítványainak, hogy ezt a továbbiakban is gyakorolják. Az utolsó vacsorán a kenyérről és a borról mondottakkal rámutatott arra, hogyan értelmezi saját halálát Isten szemszögéből:

És vette a kenyeret, hálát adott, megtörte és e szavakkal adta nekik: „Ez az én testem, amely tiérettetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Hasonlóképpen vette a poharat is, miután megvacsoráztak, és ezt mondta: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.” *(Lukács 22:19-20)*

Jézus számára teljesen világos volt, hogy halála több, mint véletlen vagy szerencsétlenség. Annak is tudatában volt, hogy nem bírói tévedés áldozata. **Ő maga adta testét és vérért értünk.**

Isten azért küldte őt, hogy életét adja értünk:

Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem. Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda. Hatalmam van arra,

hogy odaadjam, hatalmam van arra is, hogy ismét visszavegyem: ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól. *(János 10:17-18)*

Jézus szavai, hogy magától adja oda az életét, nem azt jelentik, hogy kereste volna a halálát. Azért jött, hogy megvilágosítson minden embert *(János 1:9)*. Örömmel jött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsa, a foglyoknak szabadulást adjon, és hirdesse az Úr kedves esztendejét *(Lukács 4:18-19)*. Az övéi azonban nem fogadták be őt *(János 1:11)*. Isten benne megnyilvánuló jóságát és emberszeretét *(Titusz levél 3:4)* gyűlölettel és halálos megvetéssel viszonozták, de ő nem tanúsított ellenállást az emberek gonoszságával szemben *(Ézsaiás 50:6, 53:7)*. Az Atya szeretetében tökéletesen meggyökerezve tudatosan kiszolgáltatta magát ellenségei gonoszságának; így azt jóra fordítva szabadulást szerzett:

Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt, hogy úgy cselekedjék, ahogyan az ma van, és sok nép életét megtartsa. *(1 Mózes 50:20)* [1]

Jézus az Atya akaratának engedelmeskedve fogadta el és itta ki a poharat, mely Isten irgalma által az új szövetség pohara lett *(Lukács 22:20)*. Ezzel kifejezte az Atya iránti odaadását és az emberek iránti szeretetét. Ő, akinek élete szeretet és odaadás volt, mindhaláláig engedelmeskedett:

[...] megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlónak lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhaláláig, mégpedig a kereszthaláláig. *(Filippi levél 2:7-8)*

Jézus célja az volt, hogy szabaddá tegyen minket:

Jézus így válaszolt nekik: „Bizony, bizony, mondom néktek, hogy aki bűnt cselekszik, a bűn szolgája. [...] Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek. *(János 8:34.36)*

E cél szolgálatában tekintett Jézus a halálára. Ezért nevezi azt sokakért adott váltságdíjnak *(Márk 10:45)*. Ha az ókorban valaki fel akart szabadítani egy rabszolgát, váltságdíjat kellett fizetnie. Jézus a szabadságunkért halt meg, ezért halála értünk adott váltságdíj. Itt nincs szó arról, hogy kinek fizették a váltságdíjat. Ez a kérdés akkor sem vetődött fel, amikor Isten kiváltotta Izráel népét az egyiptomi fogságból. [2] Ebben az esetben Jahve semmit sem fizetett a szó szoros értelmében. A bibliai szerző számára az volt fontos, hogy milyen hatással volt Isten cselekedete a népre: a nép ugyanazt élte át, mint egy felszabadított rabszolga. Így cselekedett Isten az egyiptomi fogságban sínylődő Izráellel, és így tett Krisztus is az emberiséggel.

A 49. zsoltár 16. versében így ír a zsoltáros:

De Isten engem kivált a holtak hazájából, és magához fog venni.

A zsoltáros teljes bizonyossággal tekint a halálból való szabadulásra, a feltámadásra, az Istennel való örök közösségre. A váltságdíjjal kapcsolatban azonban, amivel Isten kiváltaná őt a halál hatalmából, semmilyen kérdést nem tesz fel. Valószínűleg ő maga is felettébb csodálkozott volna egy ilyen kérdéssel.

Kinek is fizethette volna Jézus a váltságdíjat? A Sátánnak? [3] Ez egyrészt azt feltételeznék, hogy a Sátán a bukott emberiség jogos ura, [4] másrészt pedig, hogy Isten egyenrangú „üzletfele”. Az első felvetésnek

nincs bibliai alapja. A második gondolat, ami szerint a Sátán Isten egyenrangú partnere lenne, nem más, mint istenkáromlás. Ebben az esetben a Sátán már nem Isten egyik teremtménye, aki szabad elhatározásából fellázadt Teremtője ellen. Kettőjük között végtelen nagy a különbség. Aki mégis megkísérli ezt az Isten szeretete ellen lázadó teremtményt – még ha csak megközelítőleg is – azonos szintre helyezni a mindenható Teremtővel, az Istent káromolja.

Istennek lett volna szüksége arra, hogy Jézus váltságdíjat fizessen neki? Jézusnak Isten hatalmából kellett volna kiváltania az embereket? Ez a megközelítés még az előzőnél is nagyobb istenkáromláshoz vezetne! Isten, aki maga a szeretet, rabszolgaságban tartaná az embereket?

De hát nem kívánja meg Isten igazságossága a bűnök jogos büntetését? Nem Isten igazságosságának tett eleget Jézus a halálával olyan módon, hogy az emberiség minden bűnéért magára vette Isten igazságos büntetését?

Az Önmagával meghasonlott Isten képe – aki a Benne levő szeretet és büntető igazságosság okozta feszültséget csak egyetlen fia lemészároltatásával volt képes legyőzni Magában – az emberi (vagy embertelen) képzelet szüleménye, aminek semmi köze ahhoz az Istenhez, akit Jézus kinyilatkoztatott nekünk.

Utoljára pedig fiát küldte el hozzájuk, mert úgy gondolta: A fiamat meg fogják becsülni. De amikor a munkások meglátták a fiát, így szóltak maguk között: Ez az örökös: gyertek, öljük meg, és azután mienk lesz az öröksége. Majd megfogták, kidobták a szőlőn kívülre, és megölték. *(Máté 21:37-39)*

Isten azért küldte el a Fiát, hogy **minket békéltessen meg Magával**, akik a bűneink miatt ellenségeivé váltunk, nem pedig azért, hogy igazságos haragjából és könyörülő szeretetéből fakadó belső konfliktusát feloldja. **Isten maga a teljes szeretet.** Igazságossága nem más, mint megváltó ígéretéhez való hűsége, és Önmagát ajándékozó szeretete. [5] Ezért nem rója fel a bűnt. Isten szeretete éppen Jézus önátadásában lett nyilvánvalóvá. Ez a mindhalálig tartó, szerető engedelmesség kedves volt az Atyának.

Ezért Isten Jézushoz éppen a halálában volt a legközelebb:

És aki elküldött engem, velem van: nem hagyott egyedül, mert mindig azt teszem, ami neki kedves. *(János 8:29)*

De eljön az az óra, sőt már el is jött, amikor elszéledtek, mindenki a maga otthonába, és engem egyedül hagytok: de én mégsem vagyok egyedül, mert az Atya velem van. *(János 16:32)*

Isten volt a Felkentben, amikor a világot magával kibékítette, amikor nem számította fel nekik az eleséseket, sőt belénk helyezte a kibékítés ígését. *(2 Korinthus levél 5:19, Csia Lajos fordítás)*

Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy benne lakjék, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent, a földön és a mennyben, úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által. *(Kolossé levél 1:19-20)*

Ezek a versek azt mutatják, hogy az Atya nem hagyta el Jézust. Sőt éppen Jézus megbékítő tétével összefüggésben kap hangsúlyt az, hogy Isten Krisztusban volt, illetve hogy Isten teljessége lakott benne.

Mit jelentenek akkor Jézus szavai a **Máté 27:46**-ban?

Három óra tájban Jézus hangosan felkiáltott: „Éli, éli, lamá sabaktáni!” azaz: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?”

Ezeket a szavakat – amelyek a 22. zsoltár bevezető szavai – a zsoltár összefüggésében kell értelmeznünk: egy látszólag kétségbeejtő helyzetben – amikor úgy tűnik, Isten elhagyta szolgáját – az üldözött igaz ember mégis teljes bizalommal fordul Istenhez, aki megszabadítja őt. A zsoltár hálaadással és dicsőítéssel végződik:

Mert nem veti meg, és nem utálja a nyomorult nyomorúságát, nem rejti el orcáját előle, segélykiáltását meghallgatja. *(Zsoltár 22:25)*

A 22. zsoltár nem arról szól, hogy az igaz embert saját vagy mások bűnei elválasztották volna Istentől, hanem arról, hogy gonosz emberek üldözték őt. **A szükségben és szorongatásban, amikor látszólag minden Isten jelenléte ellen beszél, Isten nagyon közel van az övéihez.**^[6]

A 22. zsoltár részletesebb magyarázatát megtalálod a [Krisztus keresztje és Isten igazságossága](#) című írásunk 3.1 Az utolsó szavak a kereszten fejezetében.

⚓ 2 Jézus, a páskabarány

Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tésztává legyetek, hiszen ti kovásztalanok vagytok, mert a mi „páskabarányunk” *(saját fordításban [7])*, a Krisztus, már megáldoztatott. Azért ne régi kovással ünnepeljünk, se a rosszaság és gonoszság kovászával, hanem a tisztaság és igazság kovásztalanságával. *(1 Korinthus levél 5:7-8)*

Ezekkel a szavakkal inti Pál apostol a korinthusi gyülekezetet, amikor nem zárták ki a gyülekezet egyik tagját, aki súlyos bűnben élt. Pál a zsidó páskaünnep – ami egyben a kovásztalan kenyerek ünnepe is volt – szimbolikáját alkalmazza a gyülekezetre. Mit akart ezzel mondani?

Egyrészt a gyülekezet tisztaságáról akart közölni valami fontosat: ahogyan az ünnep előtt minden kovászt ki kellett takarítani az izráeliták házaiból, úgy kell kitisztítani minden gonoszságot és rosszaságot Isten gyülekezetéből és minden egyes keresztény életéből.

Másrészt Pál Jézusra, mint a megöletett páskabarányra mutat, utalva a szabadításra is. A páska ünnepén Izráel népének az egyiptomi szolgaságból való szabadulására emlékeztek. Jézus, a mi páskabarányunk megszabadított bennünket a bűn fogságából. Ezért lehetetlen, hogy keresztények a régi bűneikben maradjanak, és a gyülekezet sem vállalhat közösséget azzal, aki megveti a Jézus által ajándékozott szabadítást.

Ez az ige nem a kiváltásról vagy a bűnök büntetéséről szól. Az izráeliták nem társítottak ilyen fogalmakat **a páskabarányhoz**, mert az **nem bűnért való áldozat** volt. Jelentősége abban állt, hogy összekapcsolódott az utolsó csapással, az egyiptomi elsőszülöttek halálával. Ahova a páskabarány vérének hintették, oda nem ment a pusztító angyal (2 Mózes 12:21–30). Tehát a vér oltalom volt. Ezután a csapás után Izráel kivonult Egyiptomból. Így **a páska a megmentés, az oltalom és a szabadulás ünnepe** lett. Isten kihozta Izráelt az egyiptomi rabságból, hogy ne csak fizikai, hanem szellemi

szabadságban is, minden pogány befolyástól mentesen, szent népként szolgálják Őt.

3 Jézus mint áldozat, pap, az „irgalom helye”

3.1 Jézus mint áldozat

Az Újszövetség néhány helyen áldozatként írja le Jézus halálát:

[...] és éljetekek szeretetben, ahogyan a Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk „áldozati ajándékkul, az Istennek kedves illatként.” *(Efezus levél 5:2)*

Neki nincs szüksége arra, mint a főpapoknak, hogy napról napra előbb saját bűneikért mutassanak be áldozatot, azután a nép bűneiért. Ugyanis ezt egyszer s mindenkorra megcselekedte, amikor önmagát adta áldozatul. *(Zsidó levél 7:27)*

[...] akkor a Krisztus vére, aki örökkévaló Lélek által önmagát áldozta fel ártatlanul az Istennek, mennyivel inkább megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy szolgáljunk az élő Istennek. *(Zsidó levél 9:14)*

Szükséges volt, hogy a mennyei dolgok képmásait ezekkel tisztítsák meg, magukat a mennyei dolgokat azonban ezeknél különb áldozatokkal. Mert nem emberkéz alkotta szentélybe, az igazi képmásába ment be Krisztus, hanem magába a mennybe, hogy most megjelenjen az Isten színe előtt értünk. Nem is azért ment be, hogy sokszor áldozza fel önmagát, ahogyan a főpap megy be évenként a szentélybe más vérével, mert akkor sokszor kellett volna szenvednie a világ kezdete óta. Most azonban egyszer jelent meg az idők végén, hogy áldozatával eltörölje a bűnt. És amint elrendeltetett, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután pedig ítélet következik, úgy Krisztus is egyszer áldoztatott fel, hogy sokak bűnét elvegye; másodsor majd a bűn hordozása nélkül fog megjelenni azoknak, akik várják őt üdvösségükre. *(Zsidó levél 9:23–28)*

Ezért, amikor eljön a világba, így szól: „Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem; égő- és bűnért való áldozatot nem kedveltél. Akkor ezt mondtam: Íme, itt vagyok, amint a könyvtekericsben meg van írva rólam, hogy teljesítem a te akaratodat, Istenem. Előbb azt mondta: „Áldozatokat és ajándékokat, égő- és bűnért való áldozatokat nem akartál, nem is kedveltél” (ezeket a törvény szerint mutatják be), de azután így szólt: „Íme, itt vagyok, hogy teljesítem a te akaratodat.” Megszünteti az elsőt, hogy helyébe állítsa a másodikat: az ő akarata szentelt meg minket Jézus Krisztus testének feláldozása által egyszer s mindenkorra. Minden pap naponként szolgálatba áll, és sokszor mutatja be ugyanazokat az áldozatokat, amelyek sohasem képesek bűnöket eltörölni. Ő ellenben, miután egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért, örökre az Isten jobbára ült, és ott várja, hogy ellenségei zsámolyul vettessenek lába alá. Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszenteltek. *(Zsidó levél 10:5–14)*

Ezek az igék főként a Zsidókhöz írt levélben találhatóak. Az író [8] azt szándékozik elmagyarázni zsidókeresztény [9] olvasóinak, hogy az ószövetségi áldozati kultusz Jézus megváltása miatt érvényét veszítette. Ezért hasonlítja Jézus halálát az ószövetségi áldozatokhoz, különösen a megbékélés napján [10] bemutatottakhoz, és írja le úgy, mint ami azokkal ellentétben valóban el tudja venni a bűnöket. Mi volt **Jézus áldozatának lényege**, mely valódi megbocsátást tudott szerezni? A Zsidó levél írója ezt a kérdést egy zsoltárból vett idézettel válaszolja meg:

[...] Íme, itt vagyok, hogy teljesítsem a te akaratodat. *(Zsoltár 40:9)*

Jézus halála szent életének következménye volt. Jézus azért jött, hogy Isten akaratát tegye teljes földi életében, első lélegzetvételétől utolsó leheletéig. **Nem magában a halálban, a kiontott vérben áll megváltásunk.** Jézus szerető odaadása először a megtestesülésben, majd engedelmes, önátadó életében vált láthatóvá, és végül a halálában érte el tetőpontját. Ez a kedves, Istennek tetsző áldozat, amely megszabadít minket a bűneinktől, ha megbocsátó hozzánk fordulását a hozzá fordulásunkkal viszonzzuk. Ha hittel és alázattal rábízunk magunkat, megbocsát nekünk, átformál, és alkalmassá tesz minket az Istennel való örök közösségre.

Amikor Pál az Efezus levél 5:2-ben Jézus áldozatáról beszél, akkor ezt a kifejezőmódot a szövegkörnyezetben kell értelmeznünk.

Legyetek szeretett gyermekeként Isten utánzó, járjatok szeretetben, mint a Felkent is szeretett minket, és odaadta magát értünk, hogy felajánlás, véres áldozat, jó illat legyen az Istennek! *(Efezus levél 5:1-2, Csia Lajos fordítás)*

Jézus szeretete a mi szeretetünk, életodaadása a mi odaadásunk példája. Pál ebben a fejezetben később kifejti, mit is jelent pontosan ez az életodaadás: tisztaságban, szerénységben, józanságban, őszinteséggel folytatott életet, amellyel Istent dicsőítjük. Az áldozatokkal való összehasonlítás kifejezi, hogy mennyire **Istennek tetsző volt mindaz, amit Jézus életében és halálában tett az Atya dicsőségére**

Ezért találunk többször olyan hasonlatokat a Bibliában, amelyek keresztény életünket az áldozati szolgálathoz hasonlítják anélkül, hogy azt fejeznék ki, minden kereszténynek mártírhalált kellene hálnia.

Az Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek [...] *(Róma levél 12:1)*

Általa vigyük Isten elé a dicsőítés áldozatát mindenkor, azaz nevéreől vallást tévő ajkaink gyümölcsét. A jótékonyságról és az adakozásról pedig el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten. *(Zsidó levél 13:15-16)*

Ehhez az összefüggéshez illik János első levelének egyik verse, ami nem az áldozatbemutatás szimbolikáját használja:

Abból ismerjük a szeretetet, hogy ő az életét adta értünk; ezért mi is tartozunk azzal, hogy életünket adjuk testvéreinkért.
(1 János levél 3:16)

Pál így ír az **Efezus levél 5:25-27**-ben:

Férfiak! Úgy szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szeretete az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjével az ige által megtisztítva megszentelje, így állítja maga elé az egyházat dicsőségben, hogy ne legyen rajta folt, vagy ránc, vagy bármi hasonlóság, hanem hogy szent és feddhetetlen legyen.

Ha figyelembe vesszük, hogy Pál Jézus odaadását ebben az igében egy szeretetteljes férj odaadásával hasonlítja össze, akkor jól láthatjuk, hogy annak lényege nem a halál, hanem az odaadó élet, amivel a férj nap mint nap megajándékozza feleségét. A férj szerető odaadásának célja nem a meghalás, hanem a közös élet. Egy veszélyes helyzetben azonban kész lenne az életét is kockára tenni, hogy megmentse felesége életét, mint ahogy **a jó pásztor is életét adja a juhokért**, és nem fut el, amikor látja jönni a farkast (János 10:11-12). Így adta oda Jézus is az életét értünk és mentett meg minket.

3.2 Jézus mint pap

A Zsidókhoz írt levél Jézust nem csak a megbékélés napján^[11] bemutatott áldozattal hasonlítja össze, hanem a főpappal is, aki évenként egyszer, ezen a napon beléphetett a szentek szentjébe.

Az ószövetségi papok feladata az Isten és a nép közötti közbenjárás volt. Áldozataikon keresztül az emberek kéréseit vitték Isten elé. Kiváltképpen igaz ez a bűnökért bemutatott áldozatokra, amelyek által az Isten és ember között keletkezett szakadékot akarták áthidalni. Mivel a papok maguk is bűnösök voltak, feladatukat csak tökéletlen módon tudták betölteni. Egyedül Jézus – aki Isten és ember egy személyben, és aki emberként sohasem vétkezett – tudott tökéletes hidat építeni Isten és ember között. Ő a híd, az egyetlen közbenjáró.

Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért tanúbizonyságként a maga idejében. (1 Timóteus levél 2:5-6)

Jézus emberként teljesen mellettünk áll. Ismeri minden gyengeségünket és kísértésünket.

Mert nem oly főpapunk van, a ki nem tudna megindulni^[12] gyarlóságainkon, hanem a ki megkísértetett mindenkiben, hozzánk hasonlóan, kivéve a bűnt. (Zsidó levél 4:15, Károli Gáspár fordítás)

Emiatt tud éppen ő segíteni szükségünkben és gyengeségeinkben. Minden kísértés ellenére sohasem vétkezett, ezért tudja legyőzni a bűnt a mi életünkben is. Szent főpap ő.

Mert ilyen főpap illet hozzánk: szent, ártatlan, szeplőtlen, aki a bűnösöktől elkülönített, és aki magasabbra jutott az egeknél. Neki nincs szüksége arra, mint a főpapoknak, hogy napról napra előbb saját bűneikért mutassanak be áldozatot, azután a nép bűneiért. Ugyanis ezt egyszer s mindenkorra megcselekedte, amikor önmagát adta áldozatul. (Zsidó levél 7:26-27)

Feltámadása által legyőzte a halált és örökké él.

Ezért üdvözíteni tudja örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez, hiszen ő mindenkor él, hogy esedezzék értük. (*Zsidó levél 7:25*)

Jézus az Immánuel, ami azt jelenti: „Velünk az Isten” (Máté 1:23). Ő Isten, aki emberré lett.

Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal. (*János 1:14*)

3.3 Jézus mint az „irgalom helye”

Az ószövetségi *Jom Kippur* ünnepének képét (magyar bibliafordításokban „engesztelés napja” – lásd 3 Mózes 16) az Újszövetség különféleképpen használja, hogy Jézus megváltói művének más-más szempontját mutassa be. Jézust nem csupán áldozatként, papként, hanem az „irgalom helye”-ként is ábrázolja.

Pál a Rómaiakhoz írt levelében a következőket írja:

Most pedig törvény nélkül jelent meg az Istennek igazsága, a melyről tanúbizonyságot tesznek a törvény és a próféták; Istennek igazsága pedig a Jézus Krisztusban való hit által mindazokhoz és mindazoknak, a kik hisznek. Mert nincs különbség, mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül. Megigazulván ingyen az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban való váltság által, kit az Isten eleve rendelt az „irgalom helyeként” (*saját fordításban – görög: hilasterion*), hit által, az ő vérében [13], hogy megmutassa az ő igazságát az előbb elkövetett bűnöknek elnézése miatt, az Isten hosszútűrésénél fogva, az ő igazságának megbizonyítására, a mostani időben, hogy igaz legyen Ő és megigazítsa azt, a ki a Jézus hitéből való. (*Róma levél 3:21-26, Károli Gáspár fordítás*)

A fenti igében Pál a görög *hilasterion* szót használja a 25. versben, amit a magyar fordítások egyöntetűen „engesztelő áldozat”-ként, „engesztelő”-ként, illetve „engesztelés”-ként adnak vissza. *Ahilasterion* szó ilyen fordítása azt a gondolatot foglalja magában, miszerint Isten a bűneink által neki okozott jogtalanságért kompenzációt, azaz elégtételt vár. Ez a megközelítés a Biblia szellemétől idegen, mivel Isten az, aki elveszi a bűneinket. Nem Istennek kell velünk megbékélnie, hanem nekünk kell megbékélnünk Istennel.

Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel! Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne. (*2 Korinthus levél 5:17-21*)

Idegen nyelvterületen a *hilasterion* szó fordítása korántsem mutat a magyarhoz hasonló egységes képet. Jól ismert német fordítások közül például az eredeti Luther Biblia (1545)[14], illetve az 1905-ös kiadású Elberfeldi Biblia (Elberfelder), valamint angol nyelvterületen a J.N. Darby-féle fordítás a *hilasteriont* „kegyelem/irgalom széke”-ként (német: *Gnadenstuhl*, angol: *mercy seat*) adják vissza. [15]

A görög szó tulajdonképpen az ószövetségi szövetség ládájának fedelét jelenti, amelyre a főpap évenként

egyszer egy bűnért való áldozatként levágott kos vérét hintette (vö. 3 Mózes 16:15–16). A fedél vérrel történő meghintése azt a megbékélést és a bűnöktől való megtisztítást jelképezte, amit Isten ajándékozott Izráelnek, ahogyan azt a 3 Mózes 16:30-ban találjuk:

Mert ezen a napon „megbékélés” (*saját fordításban [16]*) lesz értetek, hogy megtisztítson titeket; minden bűnöktől megtisztultok az Úr előtt. (*Károli Gáspár fordítás*)

A fedélre hintett vér az Isten által ajándékozott életet jelenti. [17]

Az Újszövetségben a Róma levél 3:25-ön kívül a *hilasterion* szó egyedül a Zsidó levél 9:5-ben fordul elő, ahol egyértelműen a szövetség ládájának fedelére vonatkozik:

Melyben vala az arany füstölő oltár és a szövetség ládája beborítva minden felől arannyal, ebben a manás aranykorsó és Áron kihajtott vesszeje meg a szövetség táblái, fölötte pedig a dicsőség kérubjai, beárnyékolva a fedelet (*görög: hilasterion*), a mikről most nem szükséges külön szólni. (*Zsidó levél 9:4-5, Károli Gáspár fordítás*)

Ilyen módon Csia Lajos „engesztelés fedele”-ként való fordítása a Róma levél 3:25-ben valamivel jobban megközelíti a *hilasterion* jelentését. A fenti magyarázatok alapján azonban az „engesztelés” szó nem helytálló.

Viszonylag jól kifejezi a szövetségláda fedelének szerepét a Balázs Károly-féle Újszövetségi szómutató szótár, [18] ami a *hilasterion* szó lehetséges fordításaként megemlíti az „irgalom helye” kifejezést is. [19] Az „irgalom helye” fogalom a lentebb idézett Zsidó levél 4:16-ra („kegyelem trónusa”) emlékeztet.

Az Ószövetségben a szövetségláda fedele egyben Isten megjelenésének és kinyilatkoztatásának helye is. Erre néhány példa:

A födelet tedd a ládára, a ládába pedig tedd bele a Bizonyoságot, amelyet neked adok. Ott jelenek meg neked, és beszélek veled a földérről, a két kerúb közül, amelyek a bizonyosság ládáján vannak. Beszélek veled mindarról, amit majd általad parancsolok Izráel fiainak. (*2 Mózes 25:21-22*)

Amikor bement Mózes a kijelentés sátrába, hogy beszéljen az Úrral, hallotta a hangot, mely a földérről beszélt hozzá, a bizonyosság ládáján levő két kerúb közül. Onnan beszélt hozzá. (*4 Mózes 7:89*)

Ezt mondta az Úr Mózesnek: Mondd meg a testvérednek, Áronnak, hogy ne menjen be akármikor a szentélybe a kárpiton belül, a ládán levő födél elé, hogy meg ne haljon, mert a födél fölött jelenek meg felhőben. (*3 Mózes 16:2*)

Ezek alapján a Róma 3:25–26 szövege azt írja le, hogy **Isten Jézust jelölte ki a Vele való találkozásunk helyeként, Önmaga kinyilatkoztatásaként, és békéltetéséért** Jézus vére az örök élet, amelyben őáltala részesülünk. Ezt az életet akkor kapjuk meg, ha hiszünk benne és követjük őt. Jézus halála és feltámadása által Isten olyannak ismertette meg magát, mint aki közeledik felénk és megbékélést szerez nekünk. [20]

Mivel tehát nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, az Isten Fia,

ragaszkodjunk hitvallásunkhoz. Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk. *(Zsidó levél 4:14-16)*

Az, hogy az Újszövetségben Jézus mint főpap, áldozat, sőt mint a szövetség ládájának fedele jelenik meg, mutatja, hogy a szerzők a *Jom Kippur* ünnepe végzett zsidó szertartás különböző szempontjait vetítik rá. Mindezek a képek azt fejezik ki, hogy Jézusban békéltettünk meg Istennel, ezért nem szabad szó szerint értelmeznünk őket.

Jézust időnként a pusztába űzött bűnbakhoz hasonlítják, amelyre a főpap a nép bűneit „helyezte” (3 Mózes 16:21–22). Az Újszövetségből azonban hiányzik ez a hasonlat. Ezen kívül a békéltetés az Ószövetségben a feláldozott állattal történt, nem pedig azzal, amit a pusztába küldtek. Az „Azázélnak” (3 Mózes 16:8) küldött bak a bűnök eltörlését szemléltette, ennél nem többet. **Jézus nem a bűnbakunk, hanem Urunk és főpapunk.**

✚3.4 Jézus vére

Az úrvacsora alapításakor Jézus a „szövetség véreként” beszél a véreéről, amely „sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára” (Máté 26:28). Az ő példáját követve számos utalást találunk véreére az apostolok írásaiban is, mint például a következő versekben:

Kit az Isten eleve rendelt az „irgalom helyeként” *(saját fordításban [21])*, hit által, az ő vérében, hogy megmutassa az ő igazságát az előbb elkövetett bűnöknek elnézése miatt [...]

(Róma levél 3:25, Károli Gáspár fordítás)

Őbenne van – az ő vére által – a mi megváltásunk, bűneinknek bocsánata is; kegyelme gazdagságából [...] *(Efezus levél 1:7)*

[...] békességet szerezhén az Ő keresztyének vére által [...] *(Kolossé 1:20, Károli Gáspár fordítás)*

[...] akkor a Krisztus vére, aki örökkévaló Lélek által önmagát áldozta fel ártatlanul az Istennek, mennyivel inkább megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy szolgáljunk az élő Istennek. *(Zsidó levél 9:14)*

[...] hanem drága véren, a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak a vérén. *(1 Péter levél 1:19)*

Ha pedig a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással, és Jézusnak, az ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől. *(1 János levél 1:7)*

[...] és új éneket énekeltek ekképpen: „Méltó vagy arra, hogy átvedd a könyvet, és feltörd annak pecsétjeit, mert megöletted és véreddel vásároltad meg őket Istennek minden törzsből és nyelvből, minden nemzetből és népből.” *(Jelenések 5:9)*

Legyőzték őt a Bárány vérével és bizonyágtételük igéjével azok, akik nem kímélték

életüket mindhalálig. *(Jelenések 12:11)*

A fenti, Jézus vévéről szóló újszövetségi részek teljesség igénye nélküli felsorolása mutatja, milyen nagy jelentőséget tulajdonítottak az apostolok Jézus vérének. A vér által van szabadításunk, bűneink bocsánata, váltságunk, megtisztulásunk. A Bárány vére által győzedelmeskedünk. Nyilvánvaló, hogy a vér alatt itt nem a fizikai értelemben vett vért, a testnedvet kell értenünk, mint ahogy azt a Kolossé levél 1:20-ban „*az Ő keresztjének vére által,*” [22] kifejezés is mutatja. [23]

Ennek a megvilágításában két ószövetségi szakasz segíthet:

Mert minden testnek élete az ő vére a benne levő étellel *(héber: nefes)*. Azért mondom Izráel fiainak: Semmiféle testnek a vérét meg ne egyétek, mert minden testnek élete az ő vére; valaki megeszi azt, irtassék ki. *(3 Mózes 17:14, Károli Gáspár fordítás)* [24]

De abban légy állhatatos, hogy vért ne egyél, mert a vér lélek *(vagy: élet - héber: nefes)*. Ne egyél lelket *(vagy: életet - héber: nefes)* a hússal együtt! *(5 Mózes 12:23)*

A két ige nem emberi, hanem állati eredetű vérről szól. Az író többek között a fenti igékkel indokolja a vér fogyasztásának ószövetségi tilalmát; mivel minden élőlény élete a vérben van, **a vér az élet**. E kettő közötti kapcsolat valószínűleg az ószövetségi áldozati vér jelentésének kialakulásában is szerepet játszott, amint azt a 3 Mózes 17:11 is kifejezi:

Mert a testnek élete a vérben van, én pedig az oltárra adtam azt néktek, hogy „békéltetésként” *(saját fordításban - héber: kpr [25])* legyen a ti életetekért, mert a vér a benne levő élet által szerez „megbékélést” *(saját fordításban)*. *(Károli Gáspár fordítás)*

Amit a bűn megölt, Isten megeleveníti. A vér Isten életet adó erejének szimbóluma.

Ez a gondolat segít abban, hogy megértsük Jézus vérének értékét. Jézus nem csak ember volt. Benne Isten jött közénk emberként. Így a vér mint az élet szimbóluma egyúttal az isteni élet szimbóluma is, amelyet Isten Jézusban ajándékoz nekünk. A benne való hit által megnyitjuk magunkat az odaadásával nekünk ajándékozott életnek, ami Istentől ered. Ez az élet megszentel és új emberré teremt minket, aki Isten dicsőségére él.

Az ő isteni ereje megajándékozott minket mindazzal, ami az életre és a kegyességre való, azáltal, hogy megismertük őt, aki saját dicsőségével és erejével hívott el minket. Ezek által kaptuk meg azokat az ígéretek, amelyek nekünk drágák, sőt a legnagyobbak: hogy általuk isteni természet [26] részeseivé legyetek és megmeneküljetez attól a pusztulástól, amelyet a kívánság okoz a világban. *(2 Péter levél 1:3-4)*

Jézus vére az életét jelképezi, amelyet értünk adott. **Vérét ontotta, ami azt jelenti, hogy önmagát teljes egészében odaadta értünk**, egészen a kereszthalálig. Odaadása által nyerünk bűnbocsánatot, ezáltal tisztít meg és ad erőt a győzelemhez.

Az állatáldozati vér értelme nem abban állt, hogy az állatot az áldozatot bemutató személy helyett ölték meg. Ezt támasztja alá az is, hogy nem csak bűnért való áldozathoz vágtak le állatokat, hanem hálaáldozatokhoz is. Ha a feláldozott állat az áldozó bűnéért elszenvedett helyettesítő halált jelképezi, akkor ez egyáltalán nem illik az olyan áldozatokra, amelyek nem hozhatók összefüggésbe a bűnnel, hanem pusztán hálából fakadtak. Továbbá figyelembe kell vennünk, hogy az áldozati állat helyettesítő halálának

gondolata a nagyon szegény izráeliták bűnért való áldozata esetében nem állt fenn, ugyanis a 3 Mózés 5:11 szerint ez egy tized efa (kb. 2.2 liter, más forrás szerint 4 liter) finomlisztből állt. Ha azonban az áldozatot ajándéknak tekintjük, akkor érthető, hogy a szegény emberek a vért helyettesíthették liszttel is. [27]

A **Zsidó levél 9:22** nem arról szól mégis, hogy a bűnök megbocsátásához feltétlen szükség van vér kiontására?

[...] a törvény szerint majdnem mindent vérrel tisztítanak meg, és vér kiontása nélkül nincsen bűnbocsánat.

A „*törvény szerint*” és a „*majdnem mindent*” kifejezés arra utal, hogy itt a szerző nem akar általános tanítást megfogalmazni a bűnbocsánatról, ami szerint Isten vér kiontása nélkül egyáltalán ne tudna megbocsátani. A szerző arra utal, hogy a vér nagy szerepet játszott az ószövetségi szertartásban és a bűnök bocsánata általános esetben vér kiontásához kapcsolódott. Az Ószövetségben is találunk olyan példákat, amikor Isten anélkül bocsátott meg, hogy vért kellett volna kiontani, mint például a legszegényebb emberek bűnért bemutatott áldozatainál (3 Mózés 5:11), vagy pedig Dávid bűne után, amikor Nátán próféta mindenféle áldozatbemutatás nélkül közölte vele Isten megbocsátását (2 Sámuel 12:13). A 32. és a 103. zsoltárban, amelyek Istent a megbocsátásáért dicsőítik, a zsoltáros egy szóval sem említi az áldozatot vagy a vér kiontását.

Az Újszövetségben is azt találjuk, hogy amikor Keresztelő János a bűnök bocsánatát hirdette, egyetlen feltételként a megtérést várta el, amit az emberek a megkeresztelkedésükkel fejeztek ki (Lukács 3:3-18).

Jézus is anélkül bocsátotta meg a bűnöket, hogy véres áldozat bemutatásának szükségére utalt volna (pl. Márk 2:1-11; Lukács 7:47-48), és ismételten arra mutatott rá, hogy Isten csak akkor tud megbocsátani nekünk, ha mi is készek vagyunk ezt tenni másokkal (pl. Máté 6:14-15, 18:21-35).

Érdekes még egy Dávid életéből vett helyzet:

Dávid eltikkadt, és ezt mondta: Ki hoz nekem ivóvizet a betlehemi kútból, amely a kapunál van? Erre a három vitéz áttört a filiszteus táboron, vizet merített a betlehemi kútból, amely a kapunál volt, elhozták, és odavitték Dávidnak. De ő nem akarta meginni, hanem kiöntötte áldozatul az ÚRnak, és ezt mondta: Az ÚR mentsen meg attól, hogy ilyet tegyek! Hiszen azoknak az embereknek a vére ez, akik kockára tették az életüket! Ezért nem akarta meginni. Ilyeneket vitt véghez ez a három vitéz. (2 Sámuel 23:15-17)

Dávid katonái az életüket tették kockára azért, hogy a kívánt vizet elhozzák királyuknak, ezért nevezi Dávid a földre öntött vizet katonái vérének. Ezek a férfiak a vérüket adták Dávidért anélkül, hogy egy csepp vért is veszítettek volna.

Jézus a vérét, azaz az életét adta értünk. A megváltás értéke Urunk szeretetében, odaadásában és szentségében, az Atya iránti engedelmisségében rejlik. Ez az összefüggés a vér, az élet és az engedelmisség között jól látható például a Róma levél 5:9.18-19-ben is:

Ha tehát már most *megigazított* minket az ő vére által, még inkább meg fog menteni minket a haragtól. [...] Mármost, ahogyan egynek a vétke lett minden ember számára

kárhozattá, úgy lett egynek az *igazsága* minden ember számára az *élet megigazulásává*. Mert ahogyan az egy ember engedetlensége által sokan lettek bűnösökké, úgy az egynek *engedelmessége által is sokan lettek igazakká*.

9. vers: megigazulás *Jézus vére* által

18. vers: megigazulás *Jézus igazsága* által

19. vers: megigazulás *Jézus engedelmessége* által

Ebből is jól látható, hogy Isten nem néhány liter testnedvre helyezi a hangsúlyt. Ő nem vérszomjas istenség, akit egy barbár, véres szertartással kell lecsillapítani. Ő maga a szeretet, és ebből a szeretetből adta magát értünk Fia által. Arra vár, hogy szeretetét szeretetünkkel és odaadásunkkal viszonzzuk, amit Ő maga akar munkálni bennünk hit által.

A békesség Istene pedig, aki az örök szövetség vére által kihozta a halottak közül a mi Urunkat, Jézust, a juhok nagy pásztorát, tegyen készségessé titeket minden jóra, akaratának teljesítésére; és munkálja bennünk azt, ami kedves őelőtte Jézus Krisztus által, akinek dicsőség örökkön-örökké. Ámen. (*Zsidó levél 13:20-21*)

⚔ 3.5 Emberáldozat?

Nem csak egy 21. századi ember utasítja el az emberáldozatot barbár tettként. Már az Ószövetség is szigorúan megtiltotta az izráelitáknak az efféle szertartásokat. Példaként nézzük meg a Jeremiás 7:31-et:

Fölépítették a Tófet áldozóhalmait a Ben-Hinnóm völgyében, tűzben égették el fiaikat és leányaikat, pedig ezt nem parancsoltam, sőt eszembe sem jutott.

A kánaánitáknál széles körben elterjedt **emberáldozat** az izráeliták számára szigorúan tilos volt, mivel **teljes mértékben ellentmondott Isten akaratának**. Istennek ilyesmi soha nem jutott eszébe. Az Ábrahám áldozatáról szóló elbeszélés (1 Mózes 22) mondanivalója is az, hogy Isten nem akarta Izsák halálát. A történetben nem Izsák feláldozása hangsúlyos, hanem az, hogy Ábrahám akár még fiáról is kész legyen lemondani, akit Isten ígérete által kapott.

Az angyal így szólt: Ne nyújtsd ki kezedet a fiúra, és ne bántsd őt, mert most már tudom, hogy istenfélő vagy, és nem tagadtad meg tőlem a fiadat, a te egyetlenedet. (*1 Mózes 22:12*)

Ábrahámnak fel kellett ismernie, hogy fia nem a tulajdona, hanem Isten ajándéka és az ígéret hordozója, akit teljesen Isten rendelkezésére kell bocsátania. Ennek kifejezésére kész volt **a legtöbbet és a legértékesebbet adni. Ez a lelkiület a kedves áldozat Isten előtt**, aki erre hív ma is minden keresztényt:

Az Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek. (*Róma levél 12:1*)

Az Ószövetség egyetlen Istennek tetsző „emberáldozatot” említ, amely a 4 Mózes 8-ban található:

Áron pedig lóbálja meg a lévitákat, áldozatul az Úr előtt, Izráel fiai részéről, hogy

szolgáljanak az Úr szolgálatában. A lévíták pedig tegyék kezeiket a tulkok fejére; azután készítsd el az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig egészen égőáldozatul az Úrnak, a lévítákért „békéltetésként” (*saját fordításban – héber: kpr [28]*). És állassad a lévítákat Áron elé, és az ő fiai elé, és lóbáld meg őket áldozatul [29] az Úrnak. És válaszd külön a lévítákat Izráel fiai közül, hogy a lévíták legyenek az enyéim. És azután menjenek el a lévíták a gyülekezet sátorában való szolgálatra. Így tisztítsd meg őket, és lóbáld meg őket áldozatul. (*4 Mózes 8:11–15, Károli Gáspár fordítás*)

A lévítákat itt áldozatul ajánlják fel Jahvének. Az áldozatot azonban nem a két bika leölése jelentette, hanem a lévíták szolgálata. A lévíták Isten különleges tulajdonának számítottak. A teljes szolgálatuk volt az Istennek tetsző áldozat. [30] Jézus sokkal tökéletesebb áldozati ajándék volt az ő áldozatuknál, amelyet saját bűneikért kellett bemutatniuk. Az ő szolgálata messze túlmutatott a lévítákén.

Még ha az emberek Jézus hívásának eleget téve meg is tértek volna, és nem ölték volna meg őt, élete akkor is tökéletes áldozat lett volna a világ megváltásáért: vér nélküli emberáldozat.

3.6 Milyen értelemben volt szükséges Jézus halála?

Az Újszövetségben számos ige szól Jézus halála általi megváltásunkról. Ez azt jelentené, hogy Isten az ártatlan Jézus igazságtalan meggyilkolása nélkül nem tudott volna megváltani bennünket? Az Újszövetség írói Jézus halálának és feltámadásának tényéből indulnak ki. Nem találunk más, spekulatív lehetőségeket Isten megváltói művére. Néhány gondolatot azonban meg szeretnénk említeni, amelyek megfontolásra kell, hogy indítsanak.

A tökéletesek között azonban mi is bölcsességet szólunk, de nem e világnak, sem e világ múlandó fejedelmeinek bölcsességét, hanem Isten titkos bölcsességét szóljuk, azt az elrejtett bölcsességet, amelyet az Isten öröktől fogva elrendelt a mi dicsőségünkre. Ezt e világ fejedelmei közül senki sem ismerte fel, mert ha felismerték volna, a dicsőség Urát nem feszítették volna meg. (*1 Korinthus levél 2:6–8*)

Ha e világ fejedelmei felismerték volna Isten bölcsességét, nem feszítették volna meg a dicsőség Urát. Ez azt jelenti, hogy **nem mondott volna ellent Isten bölcsességének, ha Jézust nem ölték volna meg** Isten akarata mindig az volt – és ma is az –, hogy minden ember megtérjen (1 Timóteus levél 2:4). Ha a zsidóság vezetői meghallották volna Isten hangját Jézuson keresztül és engedelmeskedtek volna neki, és ha Izráel népe hitt volna Megváltójának, ezzel a megváltás nem hiúsult volna meg. Istennek nincs szüksége a rosszra ahhoz, hogy jót tegyen!

Vagy talán igaz az, amivel rágalmaznak minket, és amit állítanak némelyek? Hogy tudniillik így beszélünk: tegyük a rosszat, hogy a jó következze belőle! Az ilyeneket méltán sújtja az ítélet! (*Róma levél 3:8*)

Jézus maga is egyértelműen beszélt eljövetele céljáról: azért jött, hogy az embereket visszavezesse Istenhez. Erről szólt a szőlőmunkásokról mondott példázatában is:

Utoljára pedig fiát küldte el hozzájuk, mert úgy gondolta: A fiamat meg fogják becsülni. (*Máté 21:37*)

...vagy a Máté 23:37-ben:

Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megölöd a prófétákat, és megkövezed azokat, akik hozzád küldettek, hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok!

Jézus teljesen tudatában volt az emberek gonoszságának, akikhez az Atya küldte őt. Ő azonban szeretettel válaszolt gonoszságukra, olyan szeretettel, amely kész volt a halálba menni. Mennyivel jobb lett volna, ha az emberek is szeretettel viszonzák Isten Jézusban megnyilvánuló szeretetét! Jézus halála által Isten minket is szólít, hogy adjuk fel a Vele való ellenségeskedést és a Tőle való menekülést.

[...] Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel! (2 Korinthus levél 5:20)

Hogyan értsük akkor Jézus következő szavait?

Akkor ő így szólt hozzájuk: „Ó, ti balgák! Milyen rest a szívetek arra, hogy mindazt elhiggyétek, amit megmondtak a próféták! Hát nem ezt kellett-e elszenvednie a Krisztusnak, és így megdicsőülnie?” (Lukács 24:25-26)

Jézusnak szenvedések által kellett bemennie dicsőségébe, de nem azért, mert a vérét kellett ontania, hogy Istent megbékéltesse, és kifizesse a bűneinkért járó büntetést. Jézus nem hatalommal akarta felállítani Isten uralmát ezen a világon, hanem szolgálat és odaadás által. Amikor a tökéletesen jó eljön abba a világba, amely az Isten jósága elleni lázadásban él, mivel a gonoszok nem akarnak a jóra hallgatni, válaszuk gyűlölet és erőszak lesz. Jézus mégis következetes maradt a szeretetben. Ezért kellett a szenvedés és halál útját járnia, hogy így győzze le a gyűlöletet.

De ti a Szentet és Igazat megtagadtátok, és azt kértétek, hogy egy gyilkost bocsásson szabadon a kedvetekért, az élet fejedelmét pedig megöltétek. Az Isten azonban feltámasztotta őt a halálból, aminek mi tanúi vagyunk [...] De amit az Isten előre megmondott minden prófétája által, hogy az ő Krisztusa szenvedni fog, azt teljesítette be így. Tartsatok tehát bűnbánatot, és térjete meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek [...] (Apostolok cselekedetei 3:14-15.18-19)

⚓ 4 Jézus, a győztes

Jézus halála csak a feltámadás által nyeri el igazi értelmét. A feltámadás teszi nyilvánvalóvá számunkra, hogy Jézus nem csupán egy volt a számtalan idealista közül, akinek végül az emberek gonoszsága miatt kellett elbuknia. A feltámadás isteni bizonyosság Jézus szavainak igaz volta mellett, és amellet, hogy ő az emberré lett Isten. A feltámadás azt is jelenti, hogy nem a halálé az utolsó szó, mert Jézus kereszthalál tartó odaadásával legyőzte a halált. Hordozta a bűnösök gonoszságát. A vele való kapcsolatunkban megtapasztaljuk a büntől való szabadságot.

És titeket is, akik halottak voltatok vétkeitekben és bűnös valótok körülmételetlenségében, ővele együtt életre keltett megbocsátva nekünk minden vétkünket. Eltörölte a követelésével minket terhelő kézírást [31], amely minket vádolt, eltávolította azt az útból, odaszegezve a keresztfára. Lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat, nyilvánosan megszégyenítette őket, és Krisztusban diadalmaskodott rajtuk.

(Kolossé levél 2:13–15)

De hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által! Ezért, szeretett testvéreim, legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, hiszen tudjátok, hogy fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban. (1 Korinthus levél 15:57–58)

Végezetül összegyűjtöttünk néhány idézetet katolikus és protestáns szerzőktől a megváltás engesztelő áldozatként való értelmezésével kapcsolatban, amelyeket [ide kattintva](#) olvashatsz.

Kapcsolódó írások

- [A megváltás története, I. rész](#)
- [A megváltás története, II. rész](#)
- [A megváltás története, III. rész](#)
- [Krisztus keresztre és Isten igazságossága](#)
- [Katolikusok és protestánsok a megváltásról](#)

Ha vannak gondolataid vagy kérdéseid az írásunkkal kapcsolatban, örülünk, ha megírod nekünk e-mailben!

Elérhetőséged*:

Üzenet*:

[E-mail elküldése](#)

Végjegyzet

1. Mint József történetében is látható (1 Mózes 37–50), József testvérei gonoszságát elszenvedte, megbocsátotta, engedelmes és istenfélő maradt megaláztatásában is. Így Isten megáldotta őt, és az éhínség idején szabadulást szerzett általa testvérei számára is, jóllehet ők gonoszul bántak vele. Bővebben lásd *A Megváltás előkészítése* című írásunkban. *(Jelenleg még nem elérhető. Szerkesztés alatt áll.)*
2. 2 Mózes 15:16: „[...] míg átvonul a néped, Uram, míg átvonul ez a nép, amelyet szerzettél!” („szerzettél” – szó szerinti fordításban: „kiváltottál”). Vö. Zsoltár 74:2; Ézsaiás 50:1, 52:3
3. Ez egy, az első évezredben elterjedt magyarázat volt.
4. A Sátán legfeljebb bitorolja a hatalmat, és annyiban „evilág fejedelme” (pl. János 12:31), amennyiben az emberek alávetik magukat neki. A világ és így a föld jogos ura a Szentírás tanítása szerint Isten (Zsoltár 50:12, 24:1; Apostolok cselekedetei 17:24)
5. Bővebben lásd a [Krisztus keresztre és Isten igazságossága](#) című írásunkban.
6. Érdekes párhuzam lehet az Ézsaiás 53:3–4, ami szerint a Messiás az emberektől elhagyatott volt, akik azt hitték, hogy Isten verte meg és hagyta el őt.
7. A magyar fordításokban honos „húsvéti bárány” kifejezés a IV. századtól általánossá vált gyakorlatra utal, ami szerint a húsvét ünnepét egy negyvennapos böjti időszak előzte meg. A böjt letelte után lehetett újra húst enni. Innen ered a „húsvét” szavunk. A héber *peszach* jelentése „elkerülés”, „kikerülés”. Így a „*Peszach* az «elkerülés ünnepe», mert a Tóra szerint a csapás elkerülte a zsidó házakat.” (Halljad Izrael, a zsidó vallás

- alapjai. Deutsch Róbert, Landeszman György, Löwy Tamás, Raj Tamás, dr. Schőner Alfréd, dr. Singer Ödön. Budapest, MIOK, 1990. 80. p.) A „páskabarány” kifejezéssel a zsidó ünnep tartalmához igazodtunk. Bővebben lásd írásunknak ugyanebben a [fejezetében](#), illetve a 2 Mózes 12-ben.
8. Tertullianus szerint (De pudicitia 20) Barnabás.
 9. Azaz zsidóból lett keresztény.
 10. Magyar bibliafordításokban „engesztelés napja” – bővebb magyarázatot lásd a [3.3 fejezetben](#).
 11. Magyar bibliafordításokban „engesztelés napja” – bővebb magyarázatot lásd a [3.3 fejezetben](#).
 12. Az itt álló görög *szūmpatheó* szó jelentése „együtt szenved”, „együtt érez” valakivel. Dr. Varga Zsigmond J. szerint „[...] természetesen egészen másról és sokkal többről van szó, mint a mi, e szóra visszamenő «szimpátia» szavunk tartalmáról, nevezetesen arról, ahogy Krisztus «beleéli magát» nyomorúságainkba, és ezeket a szó legszorosabb értelmében «velünk együtt éli át» [...]” (Dr. Varga Zsigmond J.: Újszövetségi görög-magyar szótár. Budapest, Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1992. 893. p.). Természetesen az említett szerző szerint sem „az érzelmi mozzanaton van a hangsúly”, hanem Jézus egész lényét érintő, tudatos döntéseket, és tetteket magában foglaló magatartásán. Ennek mélysége leginkább abban nyilvánult meg, hogy Jézus, akiben Isten emberré lett, a velünk való azonosulást egészen a halálig vállalta.
 13. A hit nem a vérben való hitre vonatkozik. Ehhez lásd például többek között a Kecskeméthy István, illetve a Káldi-Neovulgáta fordításokat is.
 14. A Luther Biblia online verziója: [biblegateway: Luther Bibel](#) (2012. 10. 06.)
 15. Darby megjegyzése a Róma levél 3:25 fordításához: „Nem gondolom, hogy az itt szereplő szót (*hilasterion*) fordíthatjuk «engesztelő [áldozat]»-ként, illetve «engesztelés»-ként. Ez bizonyosan nem a szó szokásos értelme az LXX-ben [...]” (megjegyzés: Az LXX az ún. *Hetvenes fordítás*, a héber Ószövetség görög nyelvű fordítása, ami Jézus idejében már használatban volt.)
 16. Az itt *piél*-formában szereplő héber *kpr* szót magyarul a „megbékéltetni”-vel adjuk vissza. A lehetséges jelentések között szerepel a „megtisztítani” is. Ezeket előnyben részesítjük a hagyományos „kiengesztelni”, illetve „engesztelni” szavakkal való fordítással szemben, mivel ezek könnyen ahhoz a helytelen értelmezéshez vezetnek, ami szerint Isten számára elégtételt kellene adni. Hasonlóképpen, a Héber-magyar teljes szótár a *kpr* jelentései között hozza a „valakivel kibékülni”, „a vétket betakarni”, azaz: „a büntetést elengedni”, „megbocsátani” és a „tisztítani”, azaz: „büntől vagy tisztátalanságtól valakit megszabadítani”-t is (Pollák Kaim: Héber-magyar teljes szótár. Budapest, 1881. 164. p.). A fentiekhez érdekes gondolatokat ír Michael Rau: *Im Blut ist das Leben!* In: *Deutsches Pfarrerblatt*. [3. füzet]. 2002. – [Michael Rau: Im Blut ist das Leben! In: Deutsches Pfarrerblatt](#) (2012. 10. 09.).
 17. Ehhez lásd a [3.4 Jézus vére](#) című fejezetet és Michael Rau értekezését ([Michael Rau: Im Blut ist das Leben! In: Deutsches Pfarrerblatt](#). [3. füzet]. 2002. – [2012. 10. 09.]).
 18. Balázs Károly: Újszövetségi szómutató szótár. Budapest, Logos kiadó, 1998.
 19. Lásd a 2435. sorszámú szónál
 20. Hasonló gondolatokat ír – [Peter Stuhlmacher: Zur neueren Exegese von Römer 3:24–26](#) (2011. 05. 18.). Stuhlmacher azonban a vért Jézus életadaadásának szimbólumaként értelmezi.
 21. A fordítás részletes indoklása megtalálható a [3.3 fejezetben](#).
 22. Az idézet a Károli Gáspár fordításhoz igazodik, ami itt szó szerint adta vissza a görög szöveget.
 23. A keresztre feszítés esetében – bármennyire szörnyűséges is volt – a vérvesztés más kivégzési módokhoz képest (pl. lefejezés) nem volt jelentős.
 24. Bár a héber *nefes* szót lehet „lélek”-nek is fordítani (Újfordítású Biblia), Károli jobban megragadta a szó szövegösszefüggéshez illő értelmét, amikor „élet”-ként adta vissza.
 25. A fordítás indoklását lásd a 3 Mózes 16:30-hoz fűzött, 16. számú végjegyzetben.
 26. Az „isteni természet részese” kifejezés természetesen nem azt jelenti, hogy már nem vagyunk többé emberek, hanem az Istennel való szoros kapcsolatra mutat rá, amelyet Isten Jézus által ajándékoz nekünk.
 27. Lásd még példaként Káin és Ábel történetét, ahol nem bűnért való áldozatot mutattak be, hanem ajándékot adtak Istennek (Zsidó levél 11:4; 1 Mózes 4:1–4).
 28. A fordítás indoklását lásd a 3 Mózes 16:30-hoz fűzött, 16. számú végjegyzetben.
 29. Az itt található héber *tenüfä* szó például a 3 Mózes 7:30-ban egyértelműen áldozatra vonatkozik. Az Újfordítású Biblia „felmutatott áldozat”-ként hozza. Szó szerinti jelentése: „lóbálóáldozat”.
 30. „Mert egészen az én tulajdonaim ők Izráel fiai között. Őket választottam ki magamnak Izráel fiai közül minden

elsőszülött helyett, aki anyja méhét megnyitja. Mert enyém minden elsőszülött Izráel fiainál, akár embertől, akár állattól való. Akkor szenteltem őket magamnak, amikor lesújtottam Egyiptom földjén minden elsőszülöttre. A lévítákat minden elsőszülött helyett választottam ki magamnak Izráel fiai közül, és a lévítákat Áron és fiai rendelkezésére bocsátottam Izráel fiai közül, hogy Izráel fiai helyett végezzék a szolgálatot a kijelentés sátránál. Szerezzenek engesztelést Izráel fiaiért, hogy ne sújtsa csapás Izráel fiait, ha a szentélyhez közelednek.” (4 Mózes 8:16-19)

31. Ez a görög *kheirographon* kifejezés szó szerinti jelentése. Ezért ezen a helyen a Károli Gáspár fordítást vettük alapul.

© 2021 keresztenyek.hu - Minden jog fenntartva.

E dokumentum változatlan és teljes formában történő sokszorosítása magánhasználatra megengedett.

Minden más jellegű felhasználás, illetve a kiadás bármely formája csak írásos beleegyezésünkkel lehetséges.

Ha másként nem jelöljük, a weboldalunkon található írásainkban közölt bibliai részeket az 1975. évi Újfordítású Biblia javított kiadásából (Budapest, Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 1990), valamint a Revideált új fordításból (RÚF 2014. Budapest, Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, 2014) idézzük.